

Deddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012

2012 dccc 2

Cyflwyniad

1 Trosolwg

Mae'r Ddeddf hon –

- (a) yn diwygio gweithdrefnau ar gyfer gwneud is-ddeddfau yng Nghymru, gan gynnwys tynnu ymaith ofyniad am gadarnhau is-ddeddfau gan Weinidogion Cymru;
- (b) yn galluogi i is-ddeddfau penodol gael eu gorfodi drwy hysbysiadau cosbau penodedig;
- (c) yn ei gwneud hi'n ofynnol i unrhyw awdurdodau sy'n gwneud is-ddeddfau roi sylw i unrhyw ganllawiau ar weithdrefn a roddir gan Weinidogion Cymru;
- (d) yn ailddatgan i Gymru pŵer cyffredinol i wneud is-ddeddfau.

Gwybodaeth Cychwyn

- 11** A. 1 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**
12 A. 1 mewn grym ar 31.3.2015 gan **O.S. 2015/1025, ergl. 2(a)**

Y pŵer i wneud is-ddeddfau

2 Is-ddeddfau ar gyfer rheolaeth dda a llywodraeth ac atal niwsansau

- (1) Caiff cyngor ar gyfer sir neu fwrdeistref sirol yng Nghymru wneud is-ddeddfau –
 - (a) ar gyfer rheolaeth dda a llywodraeth y cyfan neu unrhyw ran o'i ardal;
 - (b) ar gyfer rhwystro ac atal niwsansau yn ei ardal.
- (2) Ond ni chaiff is-ddeddfau wneud darpariaeth –
 - (a) a wnaed gan Ddeddf Seneddol, Mesur neu Ddeddf y Cynulliad;

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Deddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 12 Hydref 2023. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details) View outstanding changes

- (b) a wnaed, neu a gellid ei wneud, gan is-ddeddfwriaeth (sy'n golygu deddfwriaeth a wneir gan offeryn statudol).

Gwybodaeth Cychwyn

- I3** A. 2 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler [a. 22\(2\)](#)
I4 A. 2 mewn grym ar 31.3.2015 gan [O.S. 2015/1025](#), [ergl. 2\(b\)](#) (ynghyd ag [ergl. 3](#))

Dehongli

3 Ystyr “awdurdod deddfu”

Mae pob un o'r canlynol yn awdurdod deddfu at ddibenion y Ddeddf hon –

- cyngor ar gyfer sir neu fwrdeistref sirol yng Nghymru;
- cyngor cymuned;
- awdurdod Parc Cenedlaethol yng Nghymru;
- [^{F1}Corff Adnoddau Naturiol Cymru] .

Diwygiadau Testunol

- F1** Geiriau yn [a. 3\(d\)](#) wedi eu hamnewid (21.5.2016) gan [Deddf yr Amgylchedd \(Cymru\) 2016 \(anaw 3\)](#), [a. 88\(2\)\(g\)](#), [Atod. 2 para. 30\(2\)](#)

Gwybodaeth Cychwyn

- I5** A. 3 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler [a. 22\(2\)](#)
I6 A. 3 mewn grym ar 31.3.2015 gan [O.S. 2015/1025](#), [ergl. 2\(c\)](#)

Dirymu is-ddeddfau

4 Dirymu gan awdurdod deddfu

- Caiff awdurdod deddfu wneud is-ddeddf i ddirymu is-ddeddf a wnaed yn flaenrol ganddo.
- Ond caniateir arfer y pŵer hwn dim ond pan nad oes pŵer arall gan yr awdurdod i ddiddymu is-ddeddf.

Gwybodaeth Cychwyn

- I7** A. 4 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler [a. 22\(2\)](#)
I8 A. 4 mewn grym ar 31.3.2015 gan [O.S. 2015/1025](#), [ergl. 2\(d\)](#) (ynghyd ag [ergl. 3](#))

5 Dirymu gan Weinidogion Cymru

- Caiff Gweinidogion Cymru drwy orchymyn ddirymu unrhyw is-ddeddf a wnaed gan awdurdod deddfu y maent wedi penderfynu ei bod yn anarferedig.

- (2) Cyn gwneud gorchymyn, rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori ag unrhyw berson (gan gynnwys cyngor cymuned) y maent o'r farn ei bod yn debygol y bydd ganddo ddiddordeb yn nirywiad yr is-ddeddf neu a effeithir gan y dirymiad.
- (3) Caiff gorchymyn wneud darpariaeth wahanol ar gyfer ardaloedd gwahanol, gan gynnwys darpariaeth wahanol ar gyfer broydd gwahanol ac ar gyfer awdurdodau gwahanol.

Gwybodaeth Cychwyn

- I9** A. 5 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**
I10 A. 5 mewn grym ar 31.3.2015 gan **O.S. 2015/1025**, **er gl. 2(e)**

Y weithdrefn ar gyfer is-ddeddfau

6 Is-ddeddfau pan na fo cadarnhad yn ofynnol

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys i is-ddeddfau a wneir gan awdurdod deddfu o dan y deddfiadau a restrir yn Rhan 1 o Atodlen 1, gan gynnwys is-ddeddfau sy'n diwygio neu'n dirymu is-ddeddfau a wnaed ganddo'n flaenorol.
- (2) Cyn iddo wneud is-ddeddf, rhaid i awdurdod –
 - (a) cyhoeddi datganiad ysgrifenedig cychwynnol ar wefan yr awdurdod sy'n disgrifio'r mater y mae'r awdurdod o'r farn y gallai gwneud is-ddeddf fynd i'r afael ag ef;
 - (b) ymgynghori ag unrhyw berson (gan gynnwys cyngor cymuned pan fo hynny'n gymwys) y mae'r awdurdod o'r farn ei fod yn debygol o fod â diddordeb yn y mater neu'n cael eu heffeithio ganddo.
- (3) Yn dilyn yr ymgynghoriad, rhaid i'r awdurdod ystyried yr ymatebion a phenderfynu ai gwneud is-ddeddf yw'r dull mwyaf priodol o fynd i'r afael â'r mater.
- (4) Yna rhaid i'r awdurdod gyhoeddi ail ddatganiad ysgrifenedig ar ei wefan sy'n cynnwys –
 - (a) y datganiad ysgrifenedig cychwynnol;
 - (b) crynodeb o'r ymgynghoriad a'r ymatebion;
 - (c) ei benderfyniad;
 - (d) y rhesymau am y penderfyniad hwnnw.
- (5) O leiaf chwe wythnos cyn bod yr is-ddeddf yn cael ei gwneud, rhaid cyhoeddi hysbysiad o'r bwriad i wneud yr is-ddeddf –
 - (a) mewn un neu fwy o bapurau newyddion lleol sy'n cylchredeg yn yr ardal y mae'r is-ddeddf i fod yn gymwys iddi;
 - (b) ar wefan yr awdurdod.
- (6) Am o leiaf chwe wythnos cyn bod yr is-ddeddf yn cael ei gwneud, rhaid i'r awdurdod sicrhau –
 - (a) bod drafft o'r is-ddeddf yn cael ei gyhoeddi ar wefan yr awdurdod;
 - (b) bod copi o'r drafft yn cael ei adneuo mewn man yn ardal yr awdurdod;
 - (c) bod copi ar gael i'w weld gan y cyhoedd ar bob adeg resymol yn ddi-dâl;

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Deddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 12 Hydref 2023. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details) View outstanding changes

- (d) pan fo'n gymwys, bod copi yn cael ei anfon at bob cyngor cymuned y mae'r awdurdod o'r farn ei bod yn debygol yr effeithir ar ei ardal gan yr is-ddeddf.
- (7) Rhaid i'r awdurdod roi copi o'r is-ddeddf ar ffurf ddrafft i unrhyw berson sy'n gwneud cais amdano, ar yr amod bod y person hwnnw'n talu ffi resymol a godir gan yr awdurdod (os oes un).
- (8) Ni chaiff awdurdod wneud is-ddeddf yn hwyrach na 6 mis ar ôl dyddiad yr hysbysiad yn is-adran (5).

Gwybodaeth Cychwyn

II1 A. 6 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**

II2 A. 6 mewn grym ar 31.3.2015 gan **O.S. 2015/1025**, **ergl. 2(f)** (ynghyd ag **ergl. 3**)

7 Is-ddeddfau pan fo cadarnhad yn ofynnol

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys i is-ddeddfau a wneir gan awdurdod deddfu o dan unrhyw ddeddfiad ar wahân i'r rhai a restrir yn Rhan 1 o Atodlen 1, gan gynnwys is-ddeddfau sy'n diwygio neu'n dirymu is-ddeddfau a wnaed ganddo'n flaenorol.
- (2) Ond nid yw'r adran hon yn gymwys i'r graddau bod y deddfiad sy'n rhoi'r pŵer i wneud is-ddeddf yn gwneud darpariaeth wahanol mewn perthynas ag un neu ragor o'r canlynol –
 - (a) gofyniad i gyflwyno is-ddeddfau ar gyfer cael cadarnhad;
 - (b) cyhoeddi hysbysiad o fwriad i wneud yr is-ddeddf;
 - (c) cyhoeddi'r is-ddeddf;
 - (d) trefnu bod copïau o'r is-ddeddf ar gael.
- (3) Cyn iddo wneud is-ddeddf y mae'r adran hon yn gymwys iddi, rhaid i awdurdod –
 - (a) cyhoeddi ar wefan yr awdurdod ddatganiad ysgrifenedig cychwynnol sy'n disgrifio'r mater y mae'r awdurdod o'r farn y gellir mynd i'r afael ag ef drwy wneud is-ddeddf;
 - (b) ymgynghori ag unrhyw berson (gan gynnwys cyngor cymuned pan fo'n gymwys) y mae'r awdurdod o'r farn ei fod yn debygol o fod â diddordeb yn y mater neu'n gael ei effeithio ganddo.
- (4) Yn dilyn yr ymgynghoriad, rhaid i'r awdurdod ystyried yr ymatebion a phenderfynu ai gwneud is-ddeddf yw'r dull mwyaf priodol o fynd i'r afael â'r mater.
- (5) Yna rhaid i'r awdurdod gyhoeddi ail ddatganiad ysgrifenedig ar ei wefan sy'n cynnwys –
 - (a) y datganiad ysgrifenedig cychwynnol;
 - (b) crynodeb o'r ymgynghoriad a'r ymatebion;
 - (c) ei benderfyniad;
 - (d) y rhesymau am y penderfyniad hwnnw.
- (6) Rhaid i is-ddeddfau a wnaed gan yr awdurdod deddfu gael eu cyflwyno i'r awdurdod cadarnhau ac nid ydynt yn cael effaith oni chânt a nes y cânt eu cadarnhau gan yr awdurdod cadarnhau.
- (7) O leiaf chwe wythnos cyn cyflwyno is-ddeddf ar gyfer cael cadarnhad, rhaid cyhoeddi hysbysiad o fwriad yr awdurdod deddfu i wneud hynny –

- (a) mewn un neu fwy o bapurau newyddion lleol sy'n cylchredeg yn yr ardal y mae'r is-ddeddf i fod yn gymwys iddi;
 - (b) ar wefan yr awdurdod.
- (8) Am o leiaf chwe wythnos cyn cyflwyno'r is-ddeddf ar gyfer cael cadarnhad, rhaid i'r awdurdod deddfu sicrhau –
- (a) bod yr is-ddeddf yn cael ei chyhoeddi ar wefan yr awdurdod;
 - (b) bod copi o'r is-ddeddf yn cael ei adneuo mewn man yn ardal yr awdurdod (ac, yn achos is-ddeddf a wnaed gan [F2Gorff Adnoddau Naturiol Cymru] o dan Ddeddf Parciau Cenedlaethol a Mynediad i Gefn Gwlad 1949, mewn man yn ardal pob cyngor ar gyfer sir neu fwrdeistref sirol mae'r is-ddeddf yn gymwys i'w ardal);
 - (c) pan fo'n gymwys, bod copi yn cael ei anfon at bob cyngor cymuned y mae'r awdurdod o'r farn ei bod yn debygol yr effeithir ar ei ardal gan yr is-ddeddf;
 - (d) bod copi ar gael i'w weld gan y cyhoedd ar bob adeg resymol yn ddi-dâl.
- (9) Rhaid i'r awdurdod deddfu roi copi o'r is-ddeddf i unrhyw berson sy'n gwneud cais amdano ar yr amod bod y person hwnnw'n talu ffi resymol a godir gan yr awdurdod (os oes un).
- (10) Caiff yr awdurdod cadarnhau gadarnhau, neu wrthod cadarnhau, unrhyw is-ddeddf a gyflwynir iddo o dan yr adran hon.
- (11) At ddibenion y Ddeddf hon, yr awdurdod cadarnhau yw –
- (a) y person a bennir yn y deddfiad y gwneir yr is-ddeddfau odano fel y person sydd i gadarnhau'r is-ddeddfau, neu
 - (b) os na phennir unrhyw berson, Gweinidogion Cymru.
- (12) Mae swyddogaethau Gweinidogion Cymru o dan is-adran (11)(b) yn arferadwy yn gydredol â'r Ysgrifennydd Gwladol.

Diwygiadau Testunol

F2 Geiriau yn a. 7(8)(b) wedi eu hamnewid (21.5.2016) gan [Deddf yr Amgylchedd \(Cymru\) 2016 \(anaw 3\)](#), a. 88(2)(g), **Atod. 2 para. 30(3)**

Gwybodaeth Cychwyn

I13 A. 7 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler [a. 22\(2\)](#)

I14 A. 7 mewn grym ar 31.3.2015 gan [O.S. 2015/1025](#), [ergl. 2\(g\)](#) (ynghyd ag [ergl. 3](#))

8 Materion ffurfiol, cychwyn a chyhoeddi is-ddeddfau

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys i is-ddeddfau a wnaed gan awdurdod deddfu o dan unrhyw ddeddfiad.
- (2) Ond nid yw'r adran hon yn gymwys i'r graddau bod y deddfiad sy'n rhoi'r pŵer i wneud is-ddeddf yn gwneud darpariaeth wahanol mewn perthynas ag un neu ragor o'r canlynol –
 - (a) llofnodi'r is-ddeddf neu roi sêl arni;
 - (b) cyhoeddi'r is-ddeddf;
 - (c) trefnu bod copïau o'r is-ddeddf ar gael.

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Deddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 12 Hydref 2023. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details) View outstanding changes

- (3) Rhaid i is-ddeddfau a wneir gan awdurdod deddfu gael eu gwneud o dan sêl gyffredin yr awdurdod, neu, yn achos is-ddeddfau a wneir gan gyngor cymuned nad oes sêl ganddo, wedi'i lofnodi gan ddau aelod o'r cyngor.
- (4) Mae is-ddeddfau yn dod yn effeithiol ar y dyddiad a bennir gan yr awdurdod deddfu, neu, os oes angen eu cadarnhau, y dyddiad a bennir gan yr awdurdod cadarnhau. Os na phennir dyddiad, maent yn dod yn effeithiol ar ddiwedd un mis ar ôl y dyddiad y'u gwnaed (neu'r dyddiad y'u cadarnhawyd, fel y bo'n gymwys).
- (5) Rhaid i'r awdurdod deddfu sy'n gwneud yr is-ddeddf –
 - (a) cyhoeddi'r is-ddeddf pan wnaed hi ar wefan yr awdurdod, neu os oes angen iddi gael ei chadarnhau, pan gafodd ei chadarnhau;
 - (b) adneuo copi o'r is-ddeddf mewn man yn ardal yr awdurdod;
 - (c) sicrhau bod y copi ar gael i'w weld gan y cyhoedd ar bob adeg resymol yn ddi-dâl;
 - (d) rhoi copi o'r is-ddeddf i unrhyw berson sy'n gwneud cais amdano, ar yr amod bod y person hwnnw'n talu ffi resymol a godir gan yr awdurdod (os oes un).
- (6) Rhaid i swyddog priodol cyngor bwrdeistref sirol neu gyngor sir yng Nghymru anfon copi o is-ddeddf cyn gynted â'i bod wedi ei gwneud, neu pan fo'n ofynnol cyn gynted â'i bod wedi ei chadarnhau, at swyddog priodol cyngor pob cymuned y mae'r is-ddeddf yn gymwys iddi.
- (7) Yn achos is-ddeddfau a wnaed gan awdurdod Parc Cenedlaethol, rhaid i swyddog priodol yr awdurdod anfon copi o is-ddeddf cyn gynted â'i bod wedi ei gwneud, neu pan fo'n ofynnol cyn gynted â'i bod wedi ei chadarnhau, at swyddog priodol –
 - (a) cyngor pob bwrdeistref sirol neu sir y mae ei ardal yn cynnwys y cyfan neu ran o'r Parc Cenedlaethol;
 - (b) cyngor pob cymuned y mae ei ardal yn cynnwys y cyfan neu ran o'r Parc Cenedlaethol.
- (8) Yn achos is-ddeddfau a wnaed gan [^{F3}Gorff Adnoddau Naturiol Cymru] o dan Ddeddf Parciau Cenedlaethol a Mynediad i Gefn Gwlad 1949, rhaid [^{F4}i'r Corff] sicrhau ei fod yn anfon copi o is-ddeddf cyn gynted â'i bod wedi ei gwneud, neu pan fo'n ofynnol cyn gynted â'i bod wedi ei chadarnhau, at swyddog priodol –
 - (a) cyngor pob bwrdeistref sirol neu sir y mae'r is-ddeddf yn gymwys i'w ardal;
 - (b) cyngor pob cymuned y mae'r is-ddeddf yn gymwys i'w ardal.
- (9) Rhaid i swyddog priodol y cyngor cymuned –
 - (a) trefnu bod copi o'r is-ddeddf a anfonwyd at y swyddog yn cael ei adneuo gyda dogfennau cyhoeddus y gymuned;
 - (b) sicrhau bod y copi ar gael i'w weld gan y cyhoedd ar bob adeg resymol yn ddi-dâl.
- (10) Yn is-drannau (6) i (9) y “swyddog priodol” yw'r swyddog a awdurdodwyd yn briodol at y diben hwnnw gan y corff hwnnw.

Diwygiadau Testunol

- F3** Geiriau yn a. 8(8) wedi eu hamnewid (21.5.2016) gan [Deddf yr Amgylchedd \(Cymru\) 2016 \(anaw 3\)](#), a. 88(2)(g), **Atod. 2 para. 30(4)(a)**
- F4** Geiriau yn a. 8(8) wedi eu hamnewid (21.5.2016) gan [Deddf yr Amgylchedd \(Cymru\) 2016 \(anaw 3\)](#), a. 88(2)(g), **Atod. 2 para. 30(4)(b)**

Gwybodaeth Cychwyn

- I15** A. 8 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**
I16 A. 8 mewn grym ar 31.3.2015 gan **O.S. 2015/1025**, **ergl. 2(h)** (ynghyd ag **ergl. 3**)

9 Y pŵer i ddiwygio Rhan 1 o Atodlen 1

Caiff Gweinidogion Cymru drwy orchymyn ddiwygio Rhan 1 o Atodlen 1 (is-ddeddfau pan na fo cadarnhad yn ofynnol) drwy ychwanegu at y rhestr o ddeddfiadau neu dynnu oddi arni, neu drwy ddiwygio'r math o awdurdod a gaiff wneud is-ddeddfau heb iddynt gael eu cadarnhau.

Gwybodaeth Cychwyn

- I17** A. 9 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**
I18 A. 9 mewn grym ar 15.8.2014 gan **O.S. 2014/2121**, **ergl. 2(a)**

Gorfodi is-ddeddfau

10 Tramgwyddau yn erbyn is-ddeddfau

- (1) Caiff is-ddeddfau a wneir gan awdurdod deddfu o dan unrhyw ddeddfiad ddarparu bod personau sy'n mynd yn groes i'r is-ddeddfau yn atebol ar gollfarn ddiannod i ddirwy.
- (2) Rhaid i'r ddirwy beidio â bod yn uwch na'r canlynol, naill ai –
 - (a) y swm a bennir gan y deddfiad sy'n rhoi'r pŵer i wneud yr is-ddeddfau, neu
 - (b) os na phennir y swm felly, lefel 2 ar y raddfa safonol.
- (3) Yn achos tramgwydd sy'n parhau, caiff yr is-ddeddfau ddarparu bod y tramgwyddwr yn atebol ar gollfarn ddiannod i ddirwy bellach.
- (4) Rhaid i'r ddirwy bellach beidio â bod yn uwch na'r canlynol, naill ai –
 - (a) y swm a bennir gan y deddfiad sy'n rhoi'r pŵer i wneud yr is-ddeddfau, neu
 - (b) os na phennir swm felly, y swm o £5 am bob diwrnod y mae'r tramgwydd yn parhau ar ôl collfarn am y tramgwydd hwnnw.

Gwybodaeth Cychwyn

- I19** A. 10 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**
I20 A. 10 mewn grym ar 31.3.2015 gan **O.S. 2015/1025**, **ergl. 2(i)**

11 Is-ddeddfau adran 2; pwerau ymafael etc

Caiff is-ddeddf a wnaed o dan adran 2 gynnwys darpariaeth ar gyfer neu mewn cysylltiad â'r canlynol –

- (a) ymafael mewn unrhyw eiddo a'i gadw mewn cysylltiad ag unrhyw doriad o'r is-ddeddf, a
- (b) fforffedu unrhyw eiddo o'r fath pan gaiff person ei gollfarnu o dramgwydd am dorri'r is-ddeddf.

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Deddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 12 Hydref 2023. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details) View outstanding changes

Gwybodaeth Cychwyn

- I21** A. 11 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**
I22 A. 11 mewn grym ar 31.3.2015 gan **O.S. 2015/1025**, **ergl. 2(j)**

Hysbysiadau cosbau penodedig

12 Y pŵer i gynnig cosbau penodedig am dramgwyddau yn erbyn is-ddeddfau penodol

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys i is-ddeddfau a wnaed gan awdurdod deddfu o dan y deddfiadau a restrir yn Rhan 2 o Atodlen 1 (is-ddeddfau y caniateir dyroddi cosbau penodedig mewn perthynas â hwy).
- (2) Pan fo gan swyddog a awdurdodwyd gan awdurdod deddfu reswm dros gredu bod person wedi cyflawni tramgwydd yn erbyn is-ddeddf a wnaed gan yr awdurdod hwnnw, i'r swyddog roi hysbysiad i'r person hwnnw yn cynnig y cyfle iddo fodloni unrhyw atebolrwydd i gollfarn am y tramgwydd drwy dalu cosb benodedig.
- (3) Pan fo swyddog a awdurdodwyd gan gyngor cymuned reswm dros gredu bod person wedi cyflawni tramgwydd yn ei ardal yn erbyn is-ddeddf a wnaed gan awdurdod deddfu heblaw'r cyngor cymuned, i'r swyddog roi hysbysiad i'r person hwnnw yn cynnig y cyfle iddo fodloni unrhyw atebolrwydd i gollfarn am y tramgwydd drwy dalu cosb benodedig.
- (4) Mae cosb benodedig o dan yr adran hon yn daladwy i awdurdod y swyddog a roddodd yr hysbysiad.
- (5) Pan roddir hysbysiad i berson o dan yr adran hon mewn perthynas â thramgwydd –
 - (a) ni chaniateir cychwyn achos am y tramgwydd cyn diwedd y cyfnod o 14 o ddiwrnodau ar ôl dyddiad yr hysbysiad, a
 - (b) ni chaniateir collfarnu'r person am y tramgwydd os bydd y person yn talu'r gosb benodedig cyn diwedd y cyfnod hwnnw.
- (6) Rhaid i hysbysiad o dan y rheoliad hwn roi'r manylion hynny am yr amgylchiadau yr honnir eu bod yn ffurfio tramgwydd fel sy'n angenrheidiol i esbonio paham fod tramgwydd wedi digwydd.
- (7) Rhaid i hysbysiad o dan yr adran hon hefyd ddatgan –
 - (a) o fewn pa gyfnod, yn rhinwedd is-adran (5), ni ddygir achos am y tramgwydd;
 - (b) swm y gosb benodedig;
 - (c) enw'r person y caniateir i'r gosb benodedig gael ei thalu iddo a'r cyfeiriad lle y caniateir iddi gael ei thalu.
- (8) Heb ragfarnu taliad drwy unrhyw ddull arall, caniateir talu cosb benodedig drwy ragdaliad a phostio llythyr sy'n cynnwys swm y gosb (mewn arian parod neu fel arall) i'r person y cyfeirir ato yn yr hysbysiad yn y cyfeiriad a roddir ynddo.
- (9) Os anfonir llythyr bernir bod taliad wedi ei wneud ar yr amser y byddid yn traddodi'r llythyr hwnnw yn nhrefn arferol y post.
- (10) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau bennu ffurf hysbysiad o dan yr adran hon.

- (11) Mewn unrhyw achos mae tystysgrif –
- sy'n honni ei bod wedi ei llofnodi ar ran prif swyddog cyllid awdurdod, a
 - sy'n datgan y daeth neu na ddaeth taliad o gosb benodedig i law erbyn y dyddiad a bennwyd yn y dystysgrif, yn dystiolaeth o'r ffeithiau a ddatganwyd.
- (12) Yn yr adran hon –
- ystyr “swyddog awdurdodedig”, mewn perthynas ag awdurdod, yw –
- cyflogai i'r awdurdod a awdurdodwyd yn ysgrifenedig gan yr awdurdod at ddibenion rhoi hysbysiadau o dan yr adran hon,
 - unrhyw berson y mae ganddo, yn unol â threfniadau a wnaed gyda'r awdurdod, y swyddogaeth o roi hysbysiadau o'r fath ac sydd wedi ei awdurdodi'n ysgrifenedig gan yr awdurdod i gyflawni'r swyddogaeth, ac
 - unrhyw gyflogai i berson o'r fath sydd wedi ei awdurdodi'n ysgrifenedig gan yr awdurdod at ddibenion rhoi hysbysiadau o'r fath;
- ystyr “prif swyddog cyllid”, mewn perthynas ag awdurdod, yw'r person sydd â'r cyfrifoldeb am faterion ariannol yr awdurdod.
- (13) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau ragnodi'r amodau sydd i'w bodloni gan berson cyn y caiff cyngor cymuned awdurdodi'r person yn ysgrifenedig at ddibenion rhoi hysbysiadau o dan yr adran hon.

Gwybodaeth Cychwyn

- I23** A. 12 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**
I24 A. 12(1)-(12) mewn grym ar 31.3.2015 gan O.S. 2015/1025, **ergl. 2(k)**
I25 A. 12(13) mewn grym ar 15.8.2014 gan O.S. 2014/2121, **ergl. 2(b)**

13 Swm cosb benodedig

- (1) Caiff awdurdod deddfu –
- pennu swm y gosb benodedig sy'n daladwy yn unol â hysbysiad o dan adran 12;
 - pennu symiau gwahanol mewn perthynas ag is-ddeddfau gwahanol.
- (2) Os na phennir unrhyw swm felly, swm y gosb benodedig yw £75.
- (3) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau wneud darpariaeth mewn cysylltiad â'r pwerau o dan is-adran (1).
- (4) Caiff Rheoliadau o dan is-adran (3), yn benodol –
- ei gwneud yn ofynnol bod swm a bennir o dan is-adran (1)(a) yn dod o fewn ystod a ragnodir yn y rheoliadau;
 - cyfyngu ar y rhychwant y caiff awdurdod wneud darpariaeth o dan is-adran (1)(b) a chyfyngu ar yr amgylchiadau pan all wneud hynny.
- (5) Caiff Gweinidogion Cymru, drwy orchymyn roi swm arall yn lle'r swm a bennir am y tro yn is-adran (2).

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Deddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 12 Hydref 2023. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details) View outstanding changes

Gwybodaeth Cychwyn

- I26** A. 13 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**
I27 A. 13(1)(2)(5) mewn grym ar 31.3.2015 gan O.S. 2015/1025, **ergl. 2(l)**
I28 A. 13(3)(4) mewn grym ar 15.8.2014 gan O.S. 2014/2121, **ergl. 2(c)(d)**

14 Y pŵer i ofyn am enw a chyfeiriad mewn cysylltiad â chosb benodedig

- (1) Os bydd swyddog awdurdodedig yn bwriadu rhoi hysbysiad i berson o dan adran 12, caniateir i'r swyddog ei gwneud yn ofynnol bod y person yn rhoi ei enw a'i gyfeiriad.
- (2) Mae person yn cyflawni tramgwydd os yw'r person hwnnw –
 - (a) heb esgus rhesymol yn methu â rhoi ei enw a'i gyfeiriad pan fo hynny'n ofynnol, neu
 - (b) os yw'n rhoi enw neu gyfeiriad anwir neu anghywir wrth ymateb i ofyniad o dan yr is-adran honno.
- (3) Mae person sy'n euog o dramgwydd o dan is-adran (2) yn atebol ar gollfarn ddiannod i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol.
- (4) Yn yr adran hon mae i "swyddog awdurdodedig" yr un ystyr ag sydd ganddo yn adran 12.

Gwybodaeth Cychwyn

- I29** A. 14 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**
I30 A. 14 mewn grym ar 31.3.2015 gan O.S. 2015/1025, **ergl. 2(m)**

15 Y defnydd o dderbyniadau am gosbau penodedig

- (1) Rhaid i'r awdurdod roi sylw i'r dymunoldeb o ddefnyddio ei dderbyniadau am gosbau penodedig at ddibenion mynd i'r afael ag unrhyw niwsans y gwnaed isddeddf gan yr awdurdod er mwyn ei atal.
- (2) Ystyr "derbyniadau am gosbau penodedig" yw symiau a dalwyd i awdurdod yn unol â hysbysiadau o dan adran 12.

Gwybodaeth Cychwyn

- I31** A. 15 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**
I32 A. 15 mewn grym ar 31.3.2015 gan O.S. 2015/1025, **ergl. 2(n)**

16 Y pŵer i ddiwygio Rhan 2 o Atodlen 1

Caiff Gweinidogion Cymru drwy orchymyn ddiwygio Rhan 2 o Atodlen 1 (isddeddfau y caniateir dyroddi hysbysiadau cosbau penodedig mewn perthynas â hwy) drwy ychwanegu at y rhestr o ddeddfiadau neu dynnu oddi arni, neu drwy ddiwygio'r math o awdurdod a gaiff gynnig hysbysiadau cosbau penodedig.

Gwybodaeth Cychwyn

- I33** A. 16 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**
I34 A. 16 mewn grym ar 15.8.2014 gan **O.S. 2014/2121**, **ergl. 2(e)**

17 Swyddogion Cymorth Cymunedol etc

(1) Mae Deddf Diwygio'r Heddlu 2002 wedi ei diwygio fel a ganlyn.

^{F5}(2)

(3) Yn Atodlen 5 (pwerau sy'n cael eu harfer gan bersonau achrededig) –

- (a) ym mharagraff 1A(3) ar ôl “1972” mewnosoder “or under section 12 of the Local Government Byelaws (Wales) Act 2012”;
- (b) ym mharagraff 1A(5)(a) ar ôl “1972” mewnosoder “or to which section 12 of the Local Government Byelaws (Wales) Act 2012”.

Diwygiadau Testunol

- F5** A. 17(2) wedi ei hepgor (31.1.2017 at ddibenion penodedig, 15.12.2017 i'r graddau nad yw eisoes mewn grym) yn rhinwedd **Policing and Crime Act 2017 (c. 3)**, a. 183(1)(5)(e), **Atod. 12 para. 30**; **O.S. 2017/1139**, **rhl. 2(k)** (as diwygio gan O.S. 2017/1162, **rhl. 2**)

Gwybodaeth Cychwyn

- I35** A. 17 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**
I36 A. 17 mewn grym ar 31.3.2015 gan **O.S. 2015/1025**, **ergl. 2(o)**

Amrywiol a chyffredinol

18 Canllawiau

(1) Caiff Gweinidogion Cymru roi canllawiau i awdurdodau deddfu ynghylch –

- (a) gwneud is-ddeddfau y mae adran 6 neu 7 yn gymwys iddynt;
- (b) y weithdrefn ar gyfer gwneud is-ddeddfau;
- (c) gorfodi is-ddeddfau;
- (d) unrhyw beth sy'n ymwneud â'r materion hyn gan gynnwys –
- (i) gofynion ymgynghori a chyhoeddi;
- (ii) y defnydd o gosbau penodedig.

(2) Rhaid i awdurdod deddfu roi sylw i'r canllawiau wrth wneud neu wrth orfodi isddeddfau.

Gwybodaeth Cychwyn

- I37** A. 18(1) mewn grym ar 30.11.2012, gweler **a. 22(1)(a)**
I38 A. 18(2) mewn grym ar 31.3.2015 gan **O.S. 2015/1025**, **ergl. 2(p)**

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Deddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 12 Hydref 2023. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details) View outstanding changes

19 Tystiolaeth o is-ddeddfau

- (1) Mae dangos copi ardystiedig o is-ddeddf sy'n honni iddi gael ei gwneud gan awdurdod deddfu, nes profir i'r gwrthwyneb, yn dystiolaeth ddigonol o'r ffeithiau a ddatgenir yn y dystysgrif.
- (2) At ddibenion yr adran hon, copi ardystiedig o is-ddeddf yw copi wedi ei argraffu o'r is-ddeddf a arnodwyd ynghyd â thystysgrif sy'n honni iddi gael ei llofnodi gan swyddog priodol awdurdod deddfu sy'n datgan –
 - (a) bod yr is-ddeddf wedi cael ei gwneud gan yr awdurdod;
 - (b) bod y copi yn gopi gwir o'r is-ddeddf;
 - (c) bod yr is-ddeddf wedi ei chadarnhau ar ddiwrnod penodedig gan yr awdurdod a enwir yn y dystysgrif neu, yn ôl y digwydd, wedi cael ei hanfon at yr awdurdod cadarnhau a heb gael ei gwrthod;
 - (d) y dyddiad, os oes un, a bennwyd gan yr awdurdod cadarnhau i'r is-ddeddf ddod yn effeithiol.
- (3) Nid yw'r gofynion ym mharagraffau (c) a (d) o is-adran (2) yn gymwys os nad oedd yr is-ddeddf yn ddarostyngedig i gadarnhad ar ôl iddi gael ei gwneud.

Gwybodaeth Cychwyn

I39 A. 19 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**

I40 A. 19 mewn grym ar 31.3.2015 gan **O.S. 2015/1025**, **ergl. 2(q)**

20 Diwygiadau canlyniadol

Mae Atodlen 2 (mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol) yn cael effaith.

Gwybodaeth Cychwyn

I41 A. 20 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 22(2)**

I42 A. 20 mewn grym ar 31.3.2015 gan **O.S. 2015/1025**, **ergl. 2(r)** (ynghyd ag **ergl. 3**)

21 Gorchymynion a rheoliadau

- (1) Mae pŵer i wneud gorchymyn neu reoliadau o dan y Ddeddf hon (ac eithrio gorchymyn o dan adran 22 (cychwyn)) yn cynnwys pŵer i wneud darpariaeth gysylltiedig, darpariaeth ganlyniadol, darpariaeth drosiannol neu ddarpariaeth atodol sy'n briodol yn nhyb Gweinidogion Cymru.
- (2) Yn achos y pŵer o dan adrannau 9 ac 16, mae'r ddarpariaeth hon yn cynnwys diwygio, diddymu neu ddirymu deddfiadau.
- (3) Mae unrhyw bŵer sydd gan Weinidogion Cymru i wneud gorchymyn neu reoliadau o dan y Ddeddf hon yn arferadwy drwy offeryn statudol.
- (4) Ni chaniateir i offeryn statudol sy'n cynnwys gorchymyn o dan adran 9, 13(5) neu 16 gael ei wneud onid oes drafft o'r offeryn wedi ei osod gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru, a'i gymeradwyo ganddo drwy benderfyniad.

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Deddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 12 Hydref 2023. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details) View outstanding changes

- (5) Mae unrhyw offeryn statudol arall sy'n cynnwys gorchymyn neu reoliadau o dan y Ddeddf hon, ac eithrio offeryn nad yw ond yn cynnwys gorchymyn o dan adran 22 (cychwyn), yn ddarostyngedig i'w ddiddymu yn unol â phenderfyniad gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

Gwybodaeth Cychwyn

I43 A. 21 mewn grym ar 30.11.2012, gweler [a. 22\(1\)\(b\)](#)

22 Cychwyn

- (1) Daw'r darpariaethau canlynol i rym drannoeth y diwrnod y caiff y Ddeddf hon Gydsyniad Brenhinol –
- (a) adran 18(1);
 - (b) adran 21;
 - (c) yr adran hon;
 - (d) adran 23.
- (2) Daw darpariaethau eraill y Ddeddf hon i rym ar ddyddiad a bennir gan Weinidogion Cymru drwy orchymyn.
- (3) Caiff gorchymyn o dan is-adran (2) –
- (a) penodi diwrnodau gwahanol at ddibenion gwahanol;
 - (b) cynnwys darpariaeth drosiannol, darpariaeth arbed neu ddarpariaeth ddarfodol.

Gwybodaeth Cychwyn

I44 A. 22 mewn grym ar 30.11.2012, gweler [a. 22\(1\)\(c\)](#)

23 Enw byr

Enw byr y Ddeddf hon yw Deddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012.

Gwybodaeth Cychwyn

I45 A. 23 mewn grym ar 30.11.2012, gweler [a. 22\(1\)\(d\)](#)

Newidiadau i ddeddfwriaeth:

Deddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 12 Hydref 2023. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau.

[View outstanding changes](#)

Changes and effects yet to be applied to :

- Sch. 1 words omitted by [2017 anaw 2 Sch. 3 para. 23\(a\)](#)
- Sch. 1 words omitted by [2017 anaw 2 Sch. 3 para. 23\(a\)](#)
- Sch. 1 words omitted by [2017 anaw 2 Sch. 3 para. 23\(b\)](#)
- Sch. 1 words omitted by [2017 anaw 2 Sch. 3 para. 23\(b\)](#)